

Opinnäytetyö (AMK)

Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma

Multimediatuotanto

2011

Antti Sahla

BLU-RAY-FORMAATIN TUOMA LISÄARVO DOKUMENTTIELOKUVAN ESITTÄMISELLE

– Pitkä tie, lyhyitä elokuvia -dokumenttielokuva



TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Antti Sahla

BLU-RAY-FORMAATIN TUOMA LISÄARVO DOKUMENTTIELOKUVAN ESITTÄMISELLE

Opinnäytetyössä Blu-ray -formaatin tuoma lisäarvo dokumenttielokuvan esittämiselle tutkitaan niitä mahdollisuuksia, joita Blu-ray:n interaktiivisuus ja edeltäviä levyformaatteja suurempi tallennuskapasiteetti antaa dokumenttielokuvan esittämiselle. Aiheeseen perehdytään Pitkä tie, lyhyitä elokuvia -dokumenttielokuvan kautta.

Pitkä tie, lyhyet elokuvat kertoo Aurasta lähtöisin olevan Lounais-Suomen taiteenharrastajat ry:n tuottamista lyhytelokuvista ja musiikkivideoista, sekä yhdistyksen jäsenistä ja sen toiminnasta.

BD-formaatin tuomaa lisäarvoa dokumenttielokuvalla tutkitaan suunnittelemalla perinteiseen muotoon toteutetun dokumenttielokuvan yhteyteen interaktiivista BD-sisältöä, joka täydentäisi dokumenttielokuvan katselukokemusta.

BD-formaatti antaa selkeää lisäarvoa dokumenttielokuvan esittämiselle. Se tekee passiivisesta katsojasta aktiivisen toimijan omassa elokuvakokemuksessaan. Sen avulla on esimerkiksi mahdollista lisätä dokumenttielokuvien opetusarvoa erilaisilla interaktiivisilla lisäominaisuuksilla. Se antaa katsojalle mahdollisuuden syventyä häntä itseään kiinnostaviin aiheisiin tarkemmin elokuvan katsomisen aikana tai sen jälkeen.

Vaikka BD-formaattiin tuotettu interaktiivinen elokuva ei ole elokuva perinteisessä muodossa, voi sen silti sanoa olevan elokuva. Dokumenttielokuvien määritelmiä on kuultu vuosien saatossa useita ja interaktiivisen BD-formaattiin tuotetun elokuvan saa sopimaan dokumenttielokuvan määritelmään, mikäli käyttää perusteluissaan oikeiden kirjailijoiden ajatuksia.

ASIASANAT:

Dokumenttielokuva, Blu-ray, interaktiivisuus, BD-Live

Antti Sahla

BLU-RAY FORMAT - ADDITIONAL VALUE FOR PRESENTING DOCUMENTARY FILMS

The aim of the thesis Blu-ray format – Additional value for presenting documentary films is to study the possibilities that that this new disc format gives for documentary filmmaking. Blu-ray can store much more data compared to the previous disc formats and it allows wide usage of interactive features. The additional value of Blu-ray format is studied through Pitkä tie, lyhyet elokuvat documentary film.

Pitkä tie, lyhyet elokuvat tells the story of Lounais-Suomen taiteenharrastajat Lothar ry, association that has made five short films and two music videos. It is a story of the filmmakers, their association and their films.

The Additional value of BD format for documentary films is studied by planning complementary interactive Blu-ray content for documentary film that is produced as traditional, non-interactive movie.

BD format adds clear value for presenting documentary films. It changes the viewer's role from passive spectator to active participant in the movie experience. It gives the opportunity to add more educational value to documentary films via interactive content. It makes possible for the viewer to find out more about the topics that he/she finds interesting during or after the movie experience.

Although an interactive movie that is produced for Blu-ray is not movie in its traditional sense, you could say it is still a movie. There have been many definitions for documentary films over the years and it is possible to fit interactive documentary to definition of documentary film if the right arguments have been chosen from the literature.

KEYWORDS:

Documentary film, Blu-ray, interactivity, BD-Live

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 DOKUMENTTIELOKUVA	7
2.1 Mikä on dokumenttielokuva?	7
2.2 Dokumenttielokuvan tehtävät	8
2.3 Dokumenttielokuvan tyylisuunnat	9
3 BLU-RAY	11
3.1 Blu-ray-levyformaatti	11
3.2 Blu-ray-profiilit	13
3.3 HDMV – High Definition Movie	14
3.4 BD-J eli Blu-ray Disc Java	14
4 PITKÄ TIE, LYHYTÄ ELOKUVIA -DOKUMENTTIELOKUVA	17
4.1 Toimeksiannon taustaa	17
4.2 Dokumenttielokuvani tekoprosessi	18
4.2.1 Ideasta ennakkotutkimukseen	18
4.2.2 Dokumenttielokuvan käsikirjoitus	20
4.2.3 Kuvausvaihe	20
4.2.4 Jälkityövaihe	21
5 DOKUMENTTIELOKUVA BLU-RAY-LEVYLLÄ	22
5.1 Lähtökohdat	22
5.2 Interaktiivisten osuuksien suunnittelu	23
6 YHTEENVETO	28
LÄHTEET	31

LIITTEET

Liite 1. Pitkä tie, lyhyet elokuvat -dokumenttielokuvan kohtausluettelo
Liite 2. Toimeksiantajan lausunto opinnäytetyöstä

KUVAT

Kuva 1. Kuvakerrokset sisällön esittämiselle (The DVD-Video Disc Workshop 2011).	15
Kuva 2. BD-nimikkeen toimintopainikkeet.	25
Kuva 3. Kuva kuvassa -toiminto	26

TAULUKOT

Taulukko 1. BD:n tekniset ominaisuudet. (VideoHelp.com 2011)	12
--	----

1 JOHDANTO

Blu-ray-levy (BD) on uuden sukupolven optinen tallennusväline, joka tarjoaa huomattavia etuja edeltäjiinsä nähden. Blu-ray-levylle voidaan sijoittaa vähintään viisinkertainen määrä tietoa verrattuna DVD-levyyn. Se sopii erityisen hyvin teräväpiirtovideoille, sekä tarjoaa mahdollisuuden käyttää elokuvissa lukuisia interaktiivisia ominaisuuksia. (Sony Pictures / Home entertainment 2011)

BD-levyn interaktiiviset ominaisuudet ovat tämän opinnäytetyön lähtökohta ja sen tarkoituksena on selvittää, mitä mahdollista lisäarvoa ne tuovat dokumenttielokuvan esittämiselle. Lisäarvon selvittäminen tapahtuu Lounais-Suomen taiteenharrastajat Lothar ry:lle tuotetun dokumenttielokuvan kautta. Dokumenttielokuvaa ei kuitenkaan tehty interaktiiviseksi Blu-ray-julkaisuksi, sillä toimeksiantoon kuului dokumenttielokuvan teko DVD-julkaisua varten. Koska DVD-levyformaatilta puuttuu täysin tuki BD-formaatin tarjoamalle interaktiivisuudelle, dokumenttielokuva on lineaarisesti etenevä perinteinen elokuva. Dokumenttielokuvani kertoo Lounais-Suomen taiteenharrastajat Lothar ry:n tuottamista elokuvista, sekä niiden tekemisestä ja tekijöistä.

Dokumenttielokuvan tekemisen yhteydessä pidin mielessäni Blu-ray-formaatin mahdollistaman interaktiivisuuden ja mietin, kuinka voisin sitä käyttämällä tuottaa lisäarvoa elokuvalleni. Aiheesta ei ole minun tietojeni mukaan tehty aikaisempaa selvitystä, mistä johtuen aihe oli kiinnostava ja samalla haastava. Merkitsin mahdollisia interaktiivisia ominaisuuksia elokuvan leikkauksen aikana ylös kohtausluetteloon, jonka kautta tässä opinnäytetyssä perehdytään BD-levyformaatin tuottamaan lisäarvoon dokumenttielokuvalla.

2 DOKUMENTTIELOKUVA

2.1 Mikä on dokumenttielokuva?

Dokumenttielokuvalla lienee mahdotonta antaa määritelmää, jonka kaikki dokumenttielokuvan tekijät ja tutkijat hyväksyisivät. Erilaisia määritelmiä on vuosien saatossa kuitenkin tehty useita ja näistä muutamat ovat saaneet osakseen laajempaa arvostusta. Yleisesti hyväksytty nykymääritelmä kuuluu WSOY:n Facta 2001–tietosanakirjassa seuraavasti: ”aidossa ympäristössä, ilman lavasteita ja ammattinäyttelijöitä valmistettu elokuva, joka tallentaa tapahtumia mahdollisimman todenmukaisesti.” (Aaltonen 2006, 35)

Dokumenttielokuvan isänä pidetty John Grierson määritteli dokumentin olevan ”Todellisuuden luovaa käsittelyä”. Tällä hän tarkoitti, että jos pätkiä tallennettua todellisuutta järjestellään kerronnalliseen muotoon, on saatu aikaiseksi dokumentti. Nykyisin dokumentin käsite mielletään tätä tiukempana ja dokumentti pyritään erottamaan muista faktaan pohjautuvista tuotoksista. Dokumenttielokuvat tutkivat oikeita ihmisiä, asioita ja ilmiöitä ja pyrkivät tavalla tai toisella vaikuttamaan yleisöönsä. (Rabiger 2009, 11)

Dokumenttielokuva kuvaa todellisuutta, todellista sosiaalihistoriallista maailmaa ja käyttää hyväkseen valokuvan ja elokuvan indeksisyyttä eli todistusvoimaisuutta. Dokumenttielokuvan tekemisen lähtökohtana on elokuvantekijän halusanoa jotain elokuvan ulkopuolisesta maailmasta ja hyödyntää indeksisyyttä tässä toimessa. (Aaltonen 2006, 28)

Vertaamalla dokumenttielokuvaa fiktion voidaan tarkastella sen erityisyyttä. Molemmilla on samat keinot eli kuva ja ääni, mutta jäljittelyn kohde on eri. Siinä missä dokumenttielokuva jäljittelee todellista sosiaalihistoriallista maailmaa, fiktio jäljittelee sepitteellistä, mahdollista maailmaa. Dokumenttielokuvan kielioppi on myös osittain erilainen kuin fiktion. Fiktion leikkaus perustuu usein tilalliselle ja ajalliselle jatkuvuudelle, ja dokumenttielokuvan leikkauksessa voidaan korostaa kuvan argumentaatiota sekä todistusvoimaisuutta. (Aaltonen 2006, 32)

Kaikki elokuvat ovat dokumentteja, mutta kaikki elokuvat eivät ole dokumenttielokuvia. Elokuva on todellisuuden, sosiaalishistoriallisen maailman jäljentämistä ja sen ”dokumentoimista”. Fiktiota on kuvattu dokumentiksi näyttelemisestä. Dokumenttielokuvat pyrkivät kuvaamaan todellista sosiaalishistoriallista maailmaa tietoisesti, ja niitä myös katsotaan ”todellisuutena”. (Aaltonen 2006, 33)

2.2 Dokumenttielokuvan tehtävät

Dokumenttielokuvien tulisi vaatia katsojiltaan aktiivista osallistumista ja niiden tulisi haastaa katsojansa miettimään tietojensa rajoja ja sitä, miten voisivat tietojaan laajentaa. Hyvä dokumenttielokuva mullistaa odotuksemme, siirtää rajoja ja kuljettaa meidät niin todelliseen kuin kuvitteelliseenkin maailmaan, joihin emme kuvitelleet astuvamme. (Curran Bernard, 2007, 4)

Dokumenttielokuvaa voidaan käyttää moneen eri tarkoitukseen, ja Michael Renov on luetellut dokumenttielokuvan neljä perustendenssiä eli tarkoitusta tai tehtävää, jotka ovat seuraavat:

- 1) taltioiminen, paljastaminen, säilyttäminen
- 2) taivuttelemisen, promovoiminen
- 3) analysoiminen, tutkiminen
- 4) ilmaisu

Ensimmäinen tehtävä viittaa elokuvan indeksiseen luonteeseen, toinen taas viittaa dokumenttielokuvan instrumentaalisuuteen. Dokumenttielokuva on siis ollut työkalu, sillä on ajettu asioita, taisteltu ja propagoitu. Perinteisesti dokumentti on toteuttanut kolmatta funktiota, eli sen avulla on tutkittu todellisuutta. Dokumenttielokuva on selvimmin taidetta neljännen funktion eli ilmaisun kohdalla. Renovin mielestä tätä funktiota on aliarvioitu, vaikka se on ollut mukana varhaisista dokumenteista alkaen. (Aaltonen, 2006,28).

Michael Rabiger (2009, 14) on listannut teoksessaan ”Directing the documentary” laajemmin erilaisia dokumenttielokuvan tehtäviä. Hänen mukaansa dokumenttielokuvat selvittävät, analysoivat, varoittavat, syyttävät, tutkivat, tarkkaile-

vat, julistavat, raportoivat, selittävät, kouluttavat, promovoivat, puolustavat, juhlivat, kokeilevat, paljastavat, levittävät propagandaa, ivaavat, järkyttävät, protestoivat, muistuttavat, palauttavat mieliin, ennustavat, kronikoivat, tekevät päätelmiä, suojelevat, vapauttavat ja mullistavat. Dokumentti on osa oikeaa maailmaa, tekee aktiivista työtä, sekä pyrkii vaikuttamaan yleisöönsä. (Rabiger 2009, 14)

2.3 Dokumenttielokuvan tyyliuunnat

Dokumenttielokuvia voidaan tehdä usealla eri tyylillä ja asioita voidaan esittää useasta eri näkökulmasta. John Websterin näkemyksen mukaan dokumentit voidaan jaotella viiteen tyyliuuntaan:

- 1) Griesonilainen dramatisoitu tai jäsennelty todellisuus, jossa autoritaarinen kertoja pyrkii selittämään sisältöä.
- 2) Cinema vérité eli totuuselokuva, jossa tapahtumat pyritään kertomaan objektiivisesti sellaisena, kuin ne ovat.
- 3) Haastatteluihin perustuva dokumentti, jossa päähenkilö kertoo asioita omin sanoin.
- 4) Cinema véritén ja haastatteluun perustuvan dokumentin yhdistelmä, jossa päähenkilön kerrontaa sekä jäsenneltyä todellisuuden kuvausta sekoitetaan keskenään.
- 5) Subjektiivinen dokumentti, jossa tekijä suhteuttaa aiheensa omaan maailmaansa ja omiin kokemuksiinsa. (Saksala 2008, 17)

Dokumenttielokuvani Lounais-Suomen Taiteenharrastajista sijoittuneen tässä jaottelussa jonnekin kolmannen ja neljännen tyyliuunnan välimaastoon, sillä siinä sekoitellaan päähenkilön haastatteluja sekä jäsenneltyä kerrontaa. Kuitenkin jäsenneltyä kerrontaa on elokuvassani hyvin vähän, ja pääpaino on päähenkilön kerronnalla.

Elina Saksala on kerännyt kirjallisuudesta ja haastatteluista teokseensa ”Asiaa ruudussa” erilaisia dokumentteja kuvaavia termejä: Puhdas dokumentti, dokumenttielokuva, luova dokumentti, aito dokumentti, luontodokumentti, tiededo-

kumentti, henkilödokumentti, kulttuuridokumentti, yhteiskunnallinen dokumentti, tv:n elokuvadokumentti, journalistinen dokumentti, dokumentaarinen tiedeohjelma, (dokumentaarinen) opetusohjelma, (monimuotoinen) dokumentaarinen asiaohjelma, dokumentaarinen reportaasi, ajankohtaisreportaasi, kulttuurireportaasi ja (journalistinen) reportaasi. (Saksala 2008, 14)

Saksalan keräämä lista on erittäin kattava, mutta BD-formaatin interaktiivisuutta hyödyntävää dokumenttielokuvaa varten tarvitaan ehkäpä uusi termi. Se voisi olla esimerkiksi interaktiivinen dokumentti, tai multimediaalinen dokumentti.

3 BLU-RAY

3.1 Blu-ray-levyformaatti

Blu-ray on optinen levyformaatti, jonka kehityksestä on vastannut Blu-ray disc Association (BDA). BDA:ssa ovat mukana esimerkiksi Sony, Samsung, Dell, JVC ja Apple. Formaatti kehitettiin toisto- ja tallennusvälineeksi teräväpiirtokuvalle, joka vaatii huomattavasti enemmän tallennustilaa kuin esimerkiksi DVD-levyillä nähtävä SD-tasoinen kuva. Blu-ray mahdollistaa DVD-levyyn nähden yli viisi kertaa suuremman datamäärän varastoinnin. (Blu-ray.com 2011).

Blu-ray-nimitys tulee tekniikan käyttämän sini-violetin lasersäteen mukaan. Sini-violettia laseria käytettäessä selkeänä etuna on, että sen aallonpituus on lyhyempi kuin DVD-tekniikassa käytettävässä punaisessa laserissa. Tämä mahdollistaa lasersäteen tarkemman kohdistamisen tiettyyn pisteeseen, joten dataa voidaan sijoittaa levylle tiiviimmin. Tällöin fyysisesti DVD:n kokoiseen levyyn mahtuu enemmän dataa. Yksikerroksiseen BD-levyyn mahtuu 25 Gb dataa ja kaksikerroksiseen levyyn 50 Gb dataa. Jälkimmäiseen mahtuu 9 tuntia teräväpiirtokuvaa (HD) ja noin 23 tuntia normaalia SD-kuvaa. (Blu-ray.com 2011)

Blu-ray suunniteltiin tarjoamaan parasta suorituskykyä ja toimintoja moniin eri käyttötarkoituksiin. Yksi tärkeimmistä toiminnoista luonnollisesti on videonjako, mutta sitä voidaan käyttää myös esimerkiksi teräväpiirtoisten TV-lähetysten taltiointiin, datan tallentamiseen ja HD-videokameroilla kuvatun materiaalin säilömiseen. (Blu-ray Disc Association A 2011)

Blu-ray-formaatti tukee lukuisia eri kuvakokoja sekä erilaisia audio- ja videokoodekteja. Katso taulukko 1.

Taulukko 1. BD:n tekniset ominaisuudet. (VideoHelp.com 2011)

Videokoodekit	MPEG2 - MP@HL and MP@ML AVC/H264 - MPEG-4 AVC: HP@4.1/4.0 and MP@4.1/4.0/3.2/3.1/3.0 ja VC-1 - AP@L3 and AP@L2
Kuvakoko	Teräväpiirtovideo 1920x1080x59.94i, 50i (16:9) 1920x1080x24p, 23.976p (16:9) 1440x1080x59.94i, 50i (16:9) AVC / VC-1 only 1440x1080x24p, 23.976p (16:9) AVC / VC-1 only 1280x720x59.94p, 50p (16:9) 1280x720x24p, 23.976p (16:9) Normaalin tarkkuuden video 720x480x59.94i (4:3/16:9) 720x576x50i (4:3/16:9)
Suurin videon bittivirta	40 MBps
Audiokoodekit	Dolby Digital up to 5.1 channels (Max 640kbps) Dolby Digital Plus up to 7.1 channels (Max 4.736Mbps) Dolby Lossless up to 9 channels (Max 18.64Mbps) DTS up to 5.1 channels (Max 1.524Mbps) DTS HD up to 9 channels (Max 24.5Mbps) Linear PCM up to 9 channels (Max 27.648Mbps)
Tekstitykset	Bittikarttatekstitykset. Tekstimuotoiset. Voidaan valita esimerkiksi eri kirjasimia, kokoja ja tyylejä sekä pystytään vaikuttamaan tekstityksen paikkaan, mikäli levyyn on annettu mahdollisuus siihen. Tekstitystä voidaan myös esim. animoida, vierittää ja häivyttää.
Muita ominaisuuksia	HDMV-tila. HDMV tarjoaa kaikki DVD:n ominaisuudet ja joitakin lisäominaisuuksia. Videon authorointi tapahtuu DVD:n tapaan BD-J-tila. BD-J tarjoaa vertaansa vailla olevaa joustavuutta ja monia ominaisuuksia, koska se perustuu Java-ohjelmaympäristöön. Se mahdollistaa monimutkaisia interaktiivisia sovelluksia ja esim. Internet-yhteyden hyödyntämisen.
Suurin koko bittivirta toistossa	48 Mbits
Suurin datan siirtonopeus	54 Mbits

(VideoHelp.com 2011)

Blu-ray mahdollistaa myös 3D-elokuvien katsomisen kotiloissa tarkoitukseen sopivan soittimen avulla. 3D-muotoiset elokuvat toistuvat teräväpiirtona ja kuvan tarkkuus, sekä värit ovat 2D-elokuvien tasoa. Jotta kuluttajat pystyisivät katsomaan 3D Blu-ray levyjä, pitää heillä olla käytössään 3D-kuvaa tukeva televisio, sekä tarkoituksen mukaiset 3D-lasit. (Blu-ray Disc Association B 2011)

3.2 Blu-ray-profiilit

Blu-ray-nimikkeitä toistaville soittimille on laadittu kolme profiilia, joissa jokaisessa on omat vaatimuksensa lisäominaisuuksille, joita soittimen tulee tukea. Profiilit ova julkaisujärjestyksessä: Profiili 1.0, Profiili 1.1 eli BonusView ja Profiili 2.0 eli BD-live.

Profiili 1.0:n vaatimukset täyttävät soittimet pystyvät toistamaan BD-levyjä, sekä interaktiivisia valikoita ja audiokommenttiraitoja, mutta eivät tue kuva kuvassa - ominaisuutta tai verkon kautta ladattavaa sisältöä.

Blu-ray-soittimet, jotka täyttävät BonusView-profiilin vaatimukset, pystyvät toistamaan interaktiivista kuva kuvassa sisältöä (käytetään myös nimitystä BonusView).

BD-Live-profiilin mukaisissa Blu-ray soittimissa tulee olla Internet-yhteys, jolla voidaan ladata lisämateriaalia verkon kautta. Soittimessa on myös oltava vähintään 1 GB tallennustilaa ladattavaa sisältöä varten. (CNET 2011)

BD-Live on Sonyn kehittämä Blu-rayn ominaisuus, joka mahdollistaa sisällön lataamisen Internetistä tarkoitukseen soveltuvan Blu-ray-soittimen avulla. BD-Liven avulla käyttäjä voi ladata tuoretta materiaalia, kuten uutta lisämateriaalia, trailereita ja muuta informaatiota, joka ei välttämättä Blu-ray-levyn painohetkellä ollut saatavilla. Vaikka BD-Liven avulla katsottava materiaali on Internetissä, ei sitä pysty katsomaan ilman Blu-ray-levyä, joka toimii eräänlaisena avaimena BD-Live materiaaliin. (Sony Pictures / Home Entertainment 2011)

BD-Live:n interaktiiviset ominaisuudet ovat mielestäni kiinnostavimmat BD-ominaisuudet, kun lähdetään tarkastelemaan mahdollista lisäarvoa dokument-

tielokuvalle, vaikka pelkkä BonusView, eli kuva kuvassa -toiminto mahdollistaa jo paljon erilaista toiminnallisuutta.

3.3 HDMV – High Definition Movie

HDMV tukee kaikkia DVD-formaatin ominaisuuksia ja tuo mukanaan merkittävää parannusta niihin. Se mahdollistaa muun muassa parannellut päävalikot 8-bittisenä teräväpiirtona ja sekä läpinäkyvyyden valikoiden elementteihin. Se mahdollistaa myös ”ponnahdusvalikot”, jotka avautuvat ja sulkeutuvat samassa näkymässä ilman, että tarvitsee hyppiä valikkonäkymästä toiseen. HDMV mahdollistaa myös erilaisia efektejä, kuten täyden värin animoidut siirtymät ja animoidut painikkeet. Uutena sovelluksena HDMV tuo kuva kuvassa toiminnon (Picture in Picture, BonusView), jossa voidaan katsoa kahta eri videota samaan aikaan. HDMV mahdollistaa myös kahden audioraidan miksaamisen yhteen (Blu-ray BD-J Guide 2011).

Vaikka HDMV tarjoaakin melkoisesti mahdollisuuksia ja edistystä DVD-formaattiin verrattuna, ei se käytä hyväkseen kaikkia Blu-ray:n tarjoamia mahdollisuuksia. Blu-ray:n täysi potentiaali saadaan käyttöön Javan avulla.

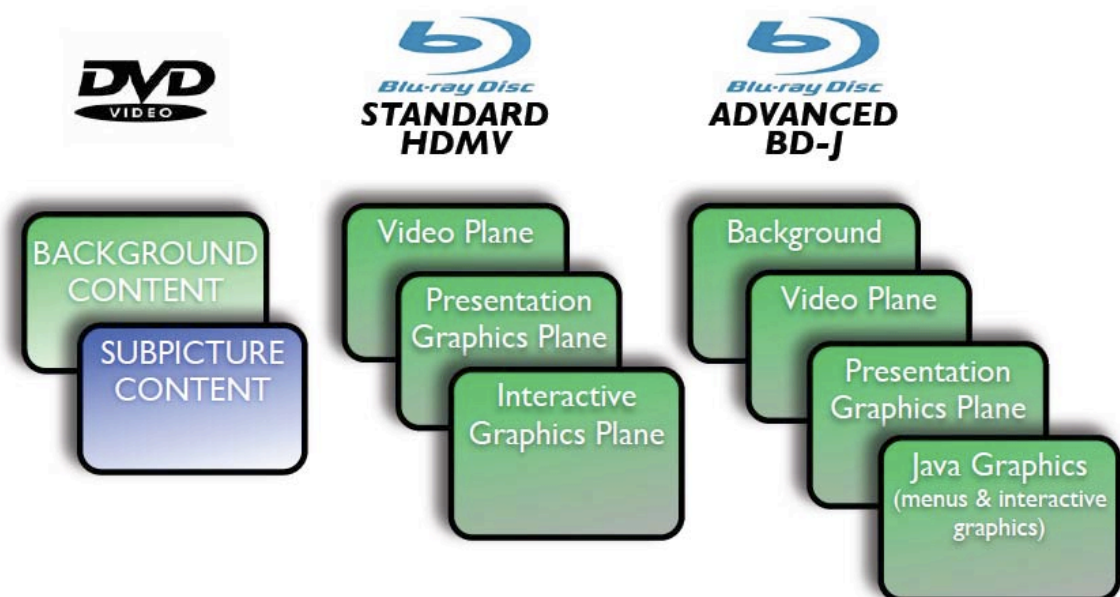
3.4 BD-J eli Blu-ray Disc Java

BD-J tarkoittaa sovellusten ohjelmointiympäristöä, joka tukee Blu-ray-laitteistoja ja antaa sisällöntuottajille mahdollisuuden tuottaa ja ohjelmoida erittäin vuorovaikutteista sisältöä loppukäyttäjille. BD-J pystyy hyödyntämään Blu-ray soittimen välimuistia, jolloin levyn toisto nopeutuu ja esimerkiksi valikoissa voi navigoida ilman turhia latauksia. (Blu-ray BD-J Guide 2011)

Blu-ray Java mahdollistaa monenlaista toiminnallisuutta ja tuo paljon lisää verrattuna DVD-formaattiin. BD-J-ympäristön avulla levyille pystytään luomaan esimerkiksi ponnahdusvalikoita ja kehittyneempiä päävalikoita. Päävalikoissa pystytään hyödyntämään korkeita resoluutioita, 24-bittistä väriä, edistyksellisyystä painikkeiden toiminnallisuutta, sekä painikkeiden ääniä. BD-levylle pystytään

myös toteuttamaan kuva kuvassa –toiminnallisuutta (Picture in Picture, PiP), jossa liikkuvan videon päälle pystytään sijoittamaan toinen liikkuva kuvaraita ja ääniraita. Elokuvan bonusmateriaali voidaan BD-J:n avulla katsella yhtä aikaa varsinaisen elokuvan kanssa. Videon lisäksi kuva kuvassa -toiminnallisuutta voidaan käyttää myös esimerkiksi kuvien ja tekstin esittämiseen yhtä aikaa varsinaisen elokuvan kanssa. Elokuvan katselun aikana käytettävät Java-sovellukset eivät keskeytä varsinaisen videon toistoa, vaan ne saadaan päälle ja pois katselukokemuksen häiriintymättä turhista katkoista (Blu-ray BD-J Guide 2011).

BD-levyllä pystytään esittämään DVD-levyä enemmän tietoa, koska siihen on mahdollista tuottaa enemmän tasoja grafiikan toistamiseen. DVD-levyissä tasoja on kaksi, HDMV-levyissä kolme, ja BD-J-levyissä tasoja on neljä. Katso kuva 1.



Kuva 1. Kuvakerrokset sisällön esittämiseksi (The DVD-Video Disc Workshop 2011).

Blu-ray Disc Javaa hyödyntävissä Blu-ray-levyissä käytetään Java-sovelluksia/objekteja (Xlet), jotka lisäävät interaktiivisuutta ja mahdollistavat esimerkiksi sujuvamman käyttökokemuksen. Blu-raylle luotuja Java-sovelluksia voidaan kierrättää ja soveltaa uusissa Blu-ray-levyissä. Näin säästyy aikaa levy-

jen koostossa ja ohjelmoinnissa. Blu-ray -soittimet ovat pieniä tietokoneita, joista löytyy prosessorit, muistia, käyttöjärjestelmä, sekä ohjelmia, jotka hyödyntävät käyttöjärjestelmää. (The DVD-Video Disc Workshop 2011)

4 PITKÄ TIE, LYHYITÄ ELOKUVIA - DOKUMENTTIELOKUVA

4.1 Toimeksiannon taustaa

Olen ollut koko ikäni hyvin kiinnostunut dokumenttielokuvista, ja pidän niiden katsomisesta enemmän kuin fiktiivisten elokuvien. Nautin dokumenttielokuviissa erityisesti siitä, että yleensä niistä oppii jotain uutta ympäröivästä maailmasta, tai ainakin ne avaavat uusia näkökulmia asioihin.

Päästessäni opiskelemaan multimediatuotantoa Turun ammattikorkeakouluun kiinnostukseni dokumenttielokuvaa kohtaan muutti muotoaan, sillä muutaman koulutyön vaikutuksesta minua alkoi kiinnostaa dokumenttielokuvien tekeminen. Ensimmäinen dokumenttielokuva, jonka tekemisessä olin mukana, käsitteli Loimaan seudun paikallishistoriaa. Pääsimme tekemään dokumenttielokuvan kolmen hengen ryhmässä, jossa kaikki saivat osallistua jokaiseen työvaiheeseen aina synopsiksen kirjoittamisesta valmiiseen elokuvaan.

Kuitenkin vasta seuraavan dokumenttielokuva-projektin aikana kiinnostukseni dokumenttielokuvan tekoa kohtaan heräsi toden teolla. Projekti oli myös mittasuhteiltaan huomattavasti edellistä suurempi. Meillä oli paljon taustamateriaalia elokuvaamme varten ja lisäksi meille tarjoutui mahdollisuus lähteä kuvausmatkalle Venäjän Karjalaan. Tein tämän dokumenttielokuvan loppuun suorittaessani Kurkijoki-säätiössä työharjoittelua, ja valmis dokumentti keräsi kiitosta tilaajalta. Dokumenttia on myös mennyt kaupaksi jo lähes 300 kappaletta, joten tähän projektiin on pakko olla tyytyväinen.

Leikatessani Kurkijoki-säätiön dokumenttielokuvaa kesällä 2010, aloin pohtia aihetta opinnäytetyölleni. Sain idean ottaa yhteyttä Lounais-Suomen taiteenharastajat ry:n sihteeriin Juha Lepistöön. Tiedustelin Lepistöltä, että olisiko heidän yhdistyksellään tarjota minulle toimeksiantoa opinnäytetyölleni. Lepistöllä oli heti useita ehdotuksia mahdolliseksi toimeksiannoksi. Yksi näistä oli dokumenttielo-

kuva yhdistyksestä ja sen tuottamista lyhytelokuvista. Tähän ehdotukseen tartuin.

Lounais-Suomen taiteenharrastajat Lothar ry.

Seitsemän nuorta miestä perusti Lounais-Suomen taiteenharrastajat Lothar ry:n vuonna 1997 tukemaan omaa videoharrastustaan. Yhdistyksen alkuperäisenä tarkoituksena oli koota jäsenistö harrastamaan taidetta mahdollisimman monipuolisesti, mutta ydinjoukon kiinnostuksen vuoksi yhdistys on keskittynyt lähinnä elokuvien tekemiseen. Yhdistys on julkaissut yhteensä viisi lyhytelokuvaa, kaksi musiikkivideota, sekä yhden kokoillan elokuvan.

4.2 Dokumenttielokuvani tekoprosessi

Käsittelen dokumenttielokuvani tekoprosessia Jouko Aaltosen (2006, 5) esittämän viisivaiheisen jaottelun mukaan. Vaiheet ovat: ideasta ennakkotutkimukseen, dokumenttielokuvan käsikirjoitus, kuvausvaihe, jälkityövaihe ja todellisuuden ja esittämisen vuoropuhelua. Viimeistä kohtaa en käsittele tässä yhteydessä, sillä kyseinen vaihe tulee prosessissa elokuvan valmistumisen jälkeen. Tämän opinnäytetyön puitteissa dokumenttielokuvasta valmistui 1.0-versio, eikä siis vielä täysin lopullinen tuotos. Viimeisen viidestä vaiheesta voin ottaa tarkasteluun vasta elokuvan lopullisen version valmistumisen jälkeen. En syvenny elokuvani tekoprosessin vaiheisiin kovinkaan tarkasti, vaan pyrin kertomaan dokumenttielokuvani tekemisestä olennaisimmat asiat.

4.2.1 Ideasta ennakkotutkimukseen

Idea dokumenttielokuvalleni oli alusta asti melko selkeä, eikä sen perusidea muuttunut missään vaiheessa. Se kertoo toimeksiantajan toiveiden mukaisesti Lounais-Suomen taiteenharrastajat LOTHAR ry:n tekemistä lyhytelokuvista ja musiikkivideoista, sekä niiden tekijöistä. Kantavaksi perusajatukseksi otin sen, että yhdistyksen tekemät lyhytelokuvat ja musiikkivideot olivat tekijöilleen mat-

ka, joka piti kulkea, ennen kuin he olivat valmiita tekemään ensimmäisen kokoil-lan elokuvansa.

Varsinaista synopsista en kirjoittanut elokuvalleni missään vaiheessa, sillä idea elokuvalle oli itselleni ja toimeksiantajalle niin selkeä, etten kokenut synopsiksen tekemistä tarpeelliseksi. Jouko Aaltosen (2006, 117) mukaan synopsis tehdään dokumenttielokuvaa varten, jotta saataisiin rahaa ennakkotutkimukseen ja käsi-kirjoituksen tekemiseen. Koska olimme päässeet toimeksiantajan kanssa yh-teisymmärrykseen dokumenttielokuvan tekemisestä ja sen aiheuttamista kuluis-ta, oli synopsis siinäkin suhteessa tarpeeton.

Valmistellessani dokumenttielokuvaani, hankin eri lähteistä paljon erilaista läh-demateriaalia. Tärkeimpänä materiaalina oli tietysti itse yhdistyksen tekemät elokuvat, mutta näiden lisäksi sain käsiini huomattavan määrän lehtileikkeitä, valokuvia ja jonkin verran videomateriaalia elokuvien teosta. Nämä tarjosivat hyvän pohjan dokumenttielokuvan rakenteen suunnittelulle.

Dokumenttielokuvaani varten kuvattu materiaali on pelkästään haastatteluja, joten kuvauspaikkojen etsiminen ei vienyt juurikaan aikaa. Jouko Aaltonen (2006, 121) toteaa, että yleensä tekijät aloittavat elokuvan teon hakemalla sopi-via henkilöitä ja päätyvän heidän kauttaan tiettyihin miljöisiin. Tämä oli asetelma myös minun elokuvani kohdalla. Kun päätin, että kuvaan elokuvaani vain haas-tatteluja, kuvausmiljööt oli helppo lyödä lukkoon. Kaikki haastattelut kuvattiin kotioiloissa kahdestakin syystä. Ensinnäkin pyrin varmistamaan sen, että haas-tateltavat viihtyisivät mahdollisimman hyvin kameran edessä. Toinen tekijä liittyi enemmän tekniikkaan. Koska olin yksin vastuussa kaikista elokuvan tuotantoon liittyvistä asioista, olisi kuvaaminen esimerkiksi jatkuvasti muuttuvassa ulkoym-päristössä ollut liian haastavaa. Sisätiloissa kuvausolosuhteet oli helppo pitää haastattelujen edetessä samana.

Haastateltavien henkilöiden etsiminen kävi suhteellisen helposti. Toimeksianta-jan edustaja, Juha Lepistö, ehdotti minulle haastateltavaksi muutamia henkilöi-tä, jotka ovat olleet keskeisissä rooleissa yhdistyksen tekemien elokuvien tuo-tannoissa. Jouko Aaltonen (2006, 123) toteaa kirjassaan, että tärkein etsittävis-

tä henkilöistä on elokuvan päähenkilö. Hän toteaa lisäksi, että tarinan keskittäminen yhteen henkilöön tekee elokuvasta eheämmän ja helpottaa katsojan samaistumista elokuvaan. Minun dokumenttielokuvani kohdalla päähenkilön valinta oli todella helppoa. Päähenkilönä on Juha Lepistö, joka on ohjannut ja käsikirjoittanut valtaosan yhdistyksen elokuvista.

4.2.2 Dokumenttielokuvan käsikirjoitus

Jouko Aaltonen (2006, 127) toteaa tiedustelleensa kymmeneltä dokumenttielokuvan tekijältä sitä, voiko dokumenttielokuvaan tehdä käsikirjoituksen. Kaksi oli ollut sitä mieltä, että ei voi, kolme oli vastannut, että käsikirjoitus pitää tehdä ja viiden mielipiteet olivat näiden kahden ääripään välimaastosta.

Itse en kirjoittanut dokumenttielokuvalleni mitenkään tarkkaa käsikirjoitusta. Minun käsikirjoituksenani toimi aikajana, jolle olin sijoittanut elokuvan eri vaiheet ja käännekohtat. Se etenee kronologisessa aikajärjestyksessä Lounais-Suomen taiteenharrastajat Lothar ry:n perustamisesta elokuvaan, joita myös käsitellään dokumentissa aikajärjestyksessä. Elokuva päättyy päähenkilön tekemään yhteenvetoon yhdistyksen tekemien elokuvien merkityksestä.

4.2.3 Kuvausvaihe

Dokumenttielokuvani kuvaukset koostuivat neljästä haastattelusta, ja näissä jokaisessa olin kahden haastateltavan kanssa. Toimin siis ohjaajana, kuvaajana sekä äänittäjänä. Tämä asetelma toimi mielestäni hyvin, sillä kuvaustilanteet olivat hyvin rauhallisia, eikä haastateltavien tarvinnut jännittää suuren kuvausryhmän edessä puhumista.

Dokumenttielokuvan ohjaaminen on vuorovaikutusta kuvattavan maailman kanssa ja kontaktin pitämistä elokuvan henkilöihin. Tämä pätee myös selittävän moodin mukaisiin elokuvaan. Seppo Rustanius pitää haastatteluja kuvatessa tärkeänä kommunikaatiota ja antaa palautetta sanattomasti, eleillään ja ilmeillään. (Aaltonen 2006, 137)

Oma ohjaamiseni oli hyvin pitkälti Rustaniuksen tyylillä tehtyä. Annoin usein kuvattaville aiheen, josta he saivat kertoa, jonka jälkeen ohjasin heidän kerrontaansa ilmein ja elein.

4.2.4 Jälkityövaihe

Jälkityövaihe oli dokumenttielokuvani teossa selkeästi työläin ja samalla tärkein vaihe. Haastattelumateriaalin läpikäyminen ja dokumenttiin mahtuvan materiaalin etsimisessä meni todella paljon aikaa, sillä kuvattua materiaalia oli useita tunteja.

Kuten aikaisemmin totesin, minulla ei ollut dokumenttielokuvani kulkua selventävää aikajanaa laajempaa käsikirjoitusta jälkityövaiheen tukena, joten voisi sanoa, että elokuva muodostui vasta leikkauspöydällä. Kun olin saanut tyydyttävän rungon kasaan, aloin miettiä sopivia spiikkejä sitomaan dokumentin tarinaa yhteen.

Jälkityövaiheen tuloksena syntyi kuitenkin 1.0-versio Pitkä tie, lyhyet elokuvat -dokumenttielokuvasta. Elokuvan julkaisu ajoittuu vuoden 2012 loppupuolelle, ja se julkaistaan osana DVD-julkaisua, jossa ovat mukana kaikki Lounais-Suomen taiteenharrastajat Lothar ry:n tuottamat lyhytelokuvat. Dokumenttielokuvaani tulee vielä tulevan kevään aikana lisää sisältöä, kuten tekstejä, musiikkiraita ja mahdollisesti muutamia lisähaastatteluja.

5 DOKUMENTTIELOKUVA BLU-RAY-LEVYLLÄ

5.1 Lähtökohdat

Kun suunnitellaan interaktiivista sisältöä BD-levyllä julkaistavaa dokumenttielokuvaa varten, on tarpeen ottaa selvää, että minkälaista sisältöä on jo aikaisemmin tehty. Jo tuotantoon asti selvinneet lisäominaisuudet ovat yleensä varmasti tekniikaltaan toimivia, ja siksi niiden pohjalta on turvallista lähteä ideoimaan omassa tuotoksessa mahdollisesti käytettäviä ominaisuuksia. Jo Blu-ray:n 1.1-profiiliin mukanaan tuoma kuva kuvassa -toiminto sekä toinen ääniraita antavat lukuisia uusia mahdollisuuksia esittää sisältöä BD-levyllä, mutta vasta BD-live (Blu-ray profiili 2.0) mahdollista elokuvakokemuksen lähes rajattoman laajentamisen verkkoyhteyden kautta ladattavan sisällön avulla.

Blu-ray-formaatin mahdollistamaa interaktiivisuutta on käytetty tähän mennessä hyödyksi lähinnä suurissa Hollywood-tuotannoissa ja eri elokuvien kohdalla interaktiivisuutta on sovellettu eri tavoin.

TV-sarja Lostin viidennen tuotantokauden Blu-ray -julkaisussa on mukana "Lost University"-ominaisuus, jonka kautta katsoja pääsee tutustumaan kuvitteelliseen Lost-yliopistoon verkon kautta. Siellä luennoivat Lost-sarjan tähdet sekä tuotantoryhmän edustajat, ja katsoja pääsee tutustumaan sarjaa ja sen mytologiaa käsitteleviin kursseihin. Interaktiiviseen Lost-yliopistoon ei pääse osallistumaan kuka tahansa, sillä päästäkseen käsiksi materiaalin on katsojan vastattava oikein tietokilpailukysymyksiin sarjasta. Läpäistyään hän saa opiskelijakortin, jolla pääsee käsiksi sisältöön. (What is BD Live 2011)

Yön ritari -elokuvan BD-nimikkeessä on ominaisuus, joka antaa katsojalle mahdollisuuden nauhoittaa oman kuvallisen kommenttiraitansa elokuvalle. Tätä varten katsojan tarvitsee vain liittää web-kamera Blu-ray-soittimeen, kuvata video ja ladata se verkkoyhteyden kautta muiden Yön ritari -elokuvan katsojien saataville. Näin ihmiset pystyvät katsomaan muiden katsojien tekemiä kommentteja yhdessä elokuvan kanssa. (What is BD Live 2011)

Julie & Julia-Blu-ray-levyllä on ominaisuus, jonka avulla katsoja voi valita ruokaohjeita elokuvan pyöriessä, ja lähettää niitä omaan sähköpostiinsa myöhempästä tarkastelua varten. (What is BD Live 2011)

Michael Jacksonista kertovan This is it -elokuvan Blu-ray-julkaisussa on BD live MovieIQ-ominaisuus, jonka avulla katsoja voi merkitä elokuvassa soivia kappaletta soittolistaksi, jota voi soittaa vaikkapa tietokoneella tai iPhonella. MovieIQ mahdollistaa reaaliaikaisen aiheeseen liittyvän tiedonhaun elokuvaa katsoessa. (What is BD Live 2011)

Disneyn Kaunotar ja Hirviö –elokuvan BD-julkaisussa katsoja voi muiden Disneyn BD-nimikkeiden tapaan nauhoittaa videoviestejä sekä keskustella reaaliaikaisesti ystäviensä kanssa. Elokuvan aikana voi myös pelata tietokilpailupeliä muiden elokuvan katselijoiden kanssa. (What is BD Live 2011)

The Watchmen -elokuvan Blu-ray:nä hankkineilla oli mahdollisuus osallistua vuoden 2009 kesällä yhteisölliseen katselmukseen, jossa elokuva esitettiin Comic-con-tapahtumassa ja lähetettiin sieltä reaaliaikaisesti BD-levyn omistajien soittimiin. Näin he pystyivät katsomaan elokuvan yhdessä sen ohjaajan kanssa ja osallistumaan keskusteluun elokuvasta. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että kun on hankkinut BD-Live -elokuvan, elokuvakokemus laajenee jatkuvasti uusien lisäominaisuuksien myötä. (What is BD Live 2011)

Wolverinen BD-julkaisussa on mukana ”Live Lookup”-toiminto, jonka avulla katsojalla on jatkuva yhteys IMBD-tietokantaan, josta he voivat hakea elokuvan pyöriessä tietoa näyttelijöistä. (What is BD Live 2011)

5.2 Interaktiivisten osuuksien suunnittelu

Selvitin BD-formaatin avaamia lisämahdollisuuksia dokumenttielokuvan esittämiseksi käyttäen apuna Lounais-Suomen taiteenharrastajat Lothar ry:lle tuottamaani Pitkiä askeleita, lyhyitä elokuvia -dokumenttielokuvaa. Elokuvan tekoprosessin aikana mietin, minkälaisia interaktiivisia ominaisuuksia voisin elokuvaani lisätä laajentamaan katselukokemusta. Ominaisuuksia ei tämän projektin puit-

teissa kuitenkin toteutettu, sillä niiden tekemiseen vaadittaisiin huomattavan paljon resursseja. Tilaajalla ei myöskään ole vielä tällä hetkellä tarvetta interaktiiviselle Blu-ray-nimikkeelle, vaan heille riittää toistaiseksi DVD-julkaisu, joka on huomattavasti edullisempi tuottaa.

Tein dokumenttielokuvastani eräänlaisen kuvaluettelon, jossa listaan sen kohtaukset. Tein jaottelun kohtauksiin siten, että listauksessani tulee aina uusi kohta, kun haastateltava tai spiikki vaihtuu. Listan eri kohtien yhteyteen olen kirjannut siinä käsiteltävät aiheet sekä siihen mahdollisesti sopivan interaktiivisen BD-lisäominaisuuden (liite 1).

Kirjasin kuvaluetteloni yhteyteen sellaisia interaktiivisia lisäominaisuuksia, joihin on materiaalia saatavilla tai ainakin suhteellisen helposti tuotettavissa. Mahdollisia interaktiivisia lisäominaisuuksia voisi interaktiivisessa versiossa elokuvastani olla muutamia erilaisia. Lisäominaisuuksia voisi käyttää sopivissa paikoissa elokuvan edetessä. Kirjasin kuvaluetteloon seuraavat lisäominaisuudet:

- 1) Haastateltavien henkilöiden biografiat
- 2) Tekstistä koostuvat inforuudut eri aiheista
- 3) Elokuvien trailerit
- 4) Selailtavat käsikirjoitukset
- 5) Kuvaan ladattavia karttoja
- 6) Interaktiiviset valokuvagalleriat
- 7) Mahdollisuus lukea lehtileikkeitä
- 8) Verkon kautta ladattavia lisähaastatteluja
- 9) Mahdollisuus kuunnella musiikkia

Nämä ominaisuudet olisivat kaikki sellaisia, joita katsoja voisi aktivoida elokuvan katsomisen aikana painamalla ruutuun ilmestyviä toimintapainikkeita ja sisältö aukeaisi nähtäville kuva kuvassa –tyyppisesti. Katsoja voisi lisäominaisuutta käyttäessään valita, tauottaako hän taustalla pyörivän elokuvan lisäominaisuuteen tutustumisen ajaksi, vai antaako hän sen jatkua. Lisäksi tarpeen mukaan elokuvan ääniraita voidaan mykistää, jolloin voitaisiin toistaa mahdollista lisäominaisuuden ääniraitaa. Katso kuva 2.



Kuva 2. BD-nimikkeen toimintopainikkeet.

Edellä luetellut lisäominaisuudet nostaisivat dokumenttielokuvani informaatioarvoa huomattavasti, sillä perinteiseen tapaan täysin lineaarisesti toteutetun elokuvan puitteissa on mahdollista esittää vain rajallinen määrä tietoa. Seuraavassa käyn läpi näitä lisäominaisuuksia ja lisäarvoa, jota ne antaisivat elokuvalleni.

Haastateltavien henkilöiden biografiat voitaisiin toteuttaa kuva kuvassa toiminnolla siten, että kun ominaisuuden aktivoi painiketta painamalla, aukeaisi elokuvan päälle sopivaan paikkaan tekstikenttä, josta tietoa voi lukea. Tekstikentässä voisi olla myös aktiiviset painikkeet, jolla tekstiä voisi selata. Tekstin lukemisen ajaksi käyttäjä voisi halutessaan tauottaa elokuvan toiston, jotta hän voi keskittyä lukemiseen. Teksteistä olisi myös tehdä verkkoyhteyden kautta päivittyviä BD-liven avulla. Lisäarvona tästä ominaisuudesta olisi se, että henkilöt tulisivat tutummiksi kuin pelkästään elokuva katsomalla. Katsojan tietäessä haastateltavasta enemmän, ymmärtää hän paremmin eri käänteiden merkityksen haastateltavan elämässä.

Teksteistä koostuvat inforuudut voisivat aueta näkyviin ja toimia samalla tavalla kuin haastateltavien biografiatkin. Myös niistä voisi tehdä BD-liven kautta päivit-

tyviä, jotta tieto olisi aina ajan tasalla. Dokumenttielokuvassani on paljon erilaisia videotekniikkaan liittyviä termejä, joita voitaisiin avata inforuutujen avulla.

Selailtavat käsikirjoitukset ja kuvakäsikirjoitukset toimisivat samalla tavalla, kuin inforuudut ja biografiat. Erotuksena kuitenkin se, että ainakin kuvakäsikirjoitukset olisivat kuvamuodossa, ja niitä voisi tarpeen mukaan tarkentaa. Käsikirjoituksia selailemalla pystyvät aiheesta erityisen kiinnostuneet henkilöt syventämään tietojaan aiheesta.

Elokvien trailerit voisivat avautua elokuvaan kuva kuvassa -toiminnolla, ja katsoja voisi vaihtaa trailerin näkymään hetkellisesti koko TV-ruudulta, keskeyttäen samalla dokumenttielokuvan pyörimisen taustalla. Näin avautuvista trailereista lisäarvoa saa erityisesti katsoja, joka ei ole nähnyt elokuvia joista puhutaan. Katso kuva 3.



Kuva 3. Kuva kuvassa -toiminto

Interaktiiviset valokuvagalleriat toimisivat myös kuva kuvassa -tyyppisesti ja ne voitaisiin siirtää koko ruudulla katsottaviksi. Näin katsoja pääsisi oikeasti tutustumaan valokuviin, sillä näin ne eivät ainoastaan vilahda näytössä elokuvan kuvituskuvien tapaan.

Verkon kautta ladattavat lisähaastattelut tai muu materiaali voitaisiin sijoittaa elokuvaan kuva kuvassa -tyyppisesti, tai ne voitaisiin katsoa itsenäisenä osana elokuvaa. Näin elokuvakokemusta olisi mahdollisuus laajentaa loputtomasti. Myös katsojat voisivat osallistua ladattavan sisällön tuottamiseen aiemmin esittelemani Yön Ritari -elokuvan BD-julkaisun tyyppisesti. Näin saataisiin aikaan eräänlainen yhteisöllinen elokuva.

6 YHTEENVETO

Kun aloitin kokoillan dokumenttielokuvaan tekemisen, en osannut ajatella sitä, kuinka suuren mittaluokan työksi se kasvaisi. Pelkästään elokuvan tekoon tarvittavan materiaalin hankkiminen ja digitointi oli jo erittäin raskas ja aikaa vievä vaihe. Materiaalina oli lehtileikkeitä, VHS-videoita, SuperVHS-videoita, erilaisissa formaateissa olevia DVD-levyjä sekä huomattava määrä valokuvia.

Haastattelujen kuvaamisen jälkeen minulla oli myös käsissäni noin viisi tuntia haastattelumateriaalia, jonka läpikäyminen oli erittäin työlästä. Digitoidun ja kuvatun materiaalin pohjalta aloin koostaa dokumenttielokuvaa, josta tuli kestoltaan hieman yli puolitoistatuntinen. Elokuva on vielä tässä vaiheessa 1.0-versio, joka päivittyy vielä ennen julkaisuaan vuonna 2012.

Toimeksiantajani edustaja oli erittäin tyytyväinen elokuvaan, ja hän antoi siitä erittäin hyvää palautetta. (liite 2) Vasta kuultuani toimeksiantajani palautteen, uskalsin olla itsekkin tyytyväinen tuotokseeni. Nyt kun olen tilaajan kertomana kuullut sen, että tuote on sitä mitä piti, voin olla itsekin tyytyväinen. Vaikka elokuva ei nykyisessä muodossaan vielä ole aivan valmis DVD-julkaisuaan varten, pienellä päivittämisellä se puolustaa paikkaansa yhtenä kuudesta elokuvasta Lounais-Suomen taiteenharrastajien DVD-paketissa.

Tehdessäni dokumenttielokuvaani mietin jatkuvasti myös sitä, mitä lisämateriaalia siihen voisi Blu-rayn avulla lisätä. Lisäarvoa voidaan lisätä monella eri tavalla kuten kuva kuvassa -toiminnolla, sekä Internet-yhteyden kautta ladattavalla lisämateriaalilla. Lisämateriaalin suunnittelussa ja kuva kuvassa -toiminnon hyödyntämisessä vain mielikuvitus on rajana, sillä BD-J mahdollistaa todella monipuolisen interaktiivisuuden käyttämisen elokuvassa. Näin Blu-ray tuo mielestäni huomattavasti lisäarvoa dokumenttielokuvan esittämiselle.

Vaikka Blu-ray tarjoaa mahdollisuuden esittää materiaalia teräväpiirtomuodossa, en näe sillä lisäarvoa oman dokumenttielokuvani kohdalla. Elokuvassani käytetään kuvituksessa paljon vanhaa videokuvaa, jota on digitoitu esimerkiksi

VHS-videoilta. Näiden skaalaaminen teräväpiirtoon ei olisi mahdollista ainakaan niin, että kuvasta tulisi hyvää. Lisäksi elokuvaani varten kuvattu materiaali on pelkästään sisätiloissa kuvattuja haastatteluja, eikä tarkemmalla kuvalla olisi mielestäni juurikaan vaikutusta lopputulokseen.

Osa Blu-ray-soittimista tukee myös 3D-muotoisia elokuvia, mutta en näe sillä lisäarvoa ainakaan oman dokumenttielokuvani kohdalla. Vaikka elokuvaani varten kuvatut haastattelut olisivatkin 3D-muotoista kuvaa, olisi kuvituskuvana käytetty arkistomateriaali joka tapauksessa 2D-kuvaa. Kahden edellä mainitun sekoittamisesta keskenään tulisi varmasti katsojalle hyvin vaikeaa seurattavaa.

Elokuva on perinteisessäkin muodossa aina yksilöllinen kokemus, johon vaikuttavat muun muassa katsojan oma elämäkokemus, maailmankuva ja kulttuuri. Interaktiivisuus antaa katsojalle aktiivisen roolin osallistua omaan elokuvakokemukseensa. Katsoja voi valita, mitä tietojaan hän syventää ja näin dokumenttielokuvan opetusarvo lisääntyy merkittävästi.

Blu-ray-formaatin lisäarvo dokumenttielokuvalle riippuu myös paljon siitä, mitä aihetta elokuva käsittelee. Minun elokuvani kohdalla lisäarvo olisi käytännössä pelkästään Blu-ray-formaatin mahdollistamissa interaktiivisissa ominaisuuksissa, mutta toisenlaiset elokuvat voisivat hyötyä myös teräväpiirron käytöstä tai 3D-kuvasta. Esimerkiksi historiallisissa dokumenttielokuvinähdään usein 3D-mallinnuksena tehtyjä muinaisten sivilisaatioiden kaupunkeja, joiden esittäminen teräväpiirtona ja 3D-muodossa voisivat antaa katsojalle paremman käsityksen kuvaamastaan kohteesta.

BD-Liven avulla elokuvasta on mahdollista tehdä jatkuvasti päivittyvä, jolloin se ei välttämättä tule koskaan valmiiksi, vaan jatkaa elämäänsä ja laajentumistaan niin kauan kuin se jaksaa katsojiaan kiinnostaa.

Mutta onko interaktiivinen Blu-ray:lle tuotettu dokumenttielokuva enää dokumenttielokuva? Tähän on vaikea antaa yksiselitteistä vastausta, sillä dokumenttielokuvan määrittäminen löytyy lukemattomia erilaisia. Halutessaan interaktiivisen dokumenttielokuvan voi sanoa olevan dokumenttielokuva, kun käyttää perusteissa haluamiaan lähteitä. Esimerkiksi voitaisiin sanoa, että myös interaktiivi-

nen dokumenttielokuva on ”Todellisuuden luovaa käsittelyä”, ja näin on täytetty toisessa luvussa esittelemäni John Griersonin määritelmä dokumenttielokuvas-
ta.

Aiemmin esittelin Sheila Curran Bernardin esittämän näkemyksen siitä, että dokumenttielokuvan tulisi vaatia katsojiltaan aktiivista osallistumista, sekä sen tulisi haastaa katsojansa miettimään tietojensa rajoja ja niiden laajentamista. Interaktiivinen BD-formaattiin tuotettu dokumenttielokuva täyttää tämän määritelmän paremmin kuin hyvin.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Aaltonen, J. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa - Dokumenttielokuva ja sen tekoprosessi. Helsinki: Otavan kirjapaino Oy.

Curran Bernard, S. 2007. Documentary storytelling – Making stronger and more dramatic nonfiction films. 2. Burlington: Elsevier Inc.

Rabiger, M. 2009. Directing the Documentary. 5. painos. Burlington: Focal Press.

Saksala, E. 2008. Asiaa Ruudussa TV Dokumentin anatomia. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Sähköiset lähteet:

Blu-ray.com 2011. What is Blu-ray? (Blu-ray, Blu-ray Disc, not Blue-ray or Blu-ray DVD). Viitattu 20.3.2011. <http://www.blu-ray.com/info/>

Blu-ray Disc Association A 2011. BD Applications. Viitattu 20.3.2011. <http://www.blu-raydisc.com/en/about/WhatisBlu-rayDisc/BDApplications.html>

Blu-ray Disc Association B 2011. What is Blu-ray 3D?. Viitattu 8.9.2011. <http://us.blu-raydisc.com/bd3d.html>

Blu-ray BD-J (BD-Java) Guide 2011. Java™ Technology Goes to the Movies: Java Technology in Next-Generation Optical Disc Formats. Viitattu 22.3.2011. www.blueboard.com/bluray/pdf/javaone2006_ts1685_v2.pdf

CNET 2011. Viitattu 8.11.2011. http://news.cnet.com/8301-17938_105-9808376-1.html

Sony Pictures / Home Entertainment 2011. Viitattu 24.3.2011. <http://www.sonypictures.com/homevideo/bluray/faq.html>

The DVD-Video Disc Workshop 2011. Viitattu 24.3.2011. www.media.utah.edu/dvdworkshop/pdf/2L_DVD_TNG_BD-BDJ.pdf

VideoHelp.com 2011. What is Blu-ray Disc and HD DVD? Viitattu 19.3.2011. <http://www.videohelp.com/hd>

What is BD Live 2011. Viitattu 8.9.2011. <http://www.whatisbdlive.com/>

Pitkä tie, lyhyet elokuvat –dokumenttielokuvan kohtausluettelo

Tässä dokumentissa on lueteltuna dokumenttielokuvan kohtaukset

Elokuvan kohtausten luetteloinnin lisäksi tähän dokumenttiin on lisätty osaan kohtauksista kohta ”Blu-ray ” Edellä mainittuja kohtauksia varten on pohdittu mahdollisia interaktiivisia Blu-ray lisäominaisuuksia, jotka laajentaisivat elokuvakokemusta ja antaisivat katsojalle mahdollisuuden osallistua omaan elokuvakokemukseensa aktiivisena toimijana.

Blu-ray toiminnallisuus saataisiin auki ”Hot Spot” –painikkeiden kautta, jotka tulisivat näkyviin esimerkiksi elokuvan yläreunaan kun niitä on mahdollista katsoa. Näistä aukeisi kuva kuvassa toiminnon avulla muuta sisältöä.

- 1) Avaustekstit
- 2) Spiikki 1: Tarinan alustus.
- 3) Juha Lepistön haastattelu (myöhemmin tässä dokumentissa Juha): Juha kertoo omasta taustastaan ja Lothar ry:tä edeltäneestä videokerhosta
Blu-ray: Juha Lepistön biografia aukeaa kuva kuvassa toiminnolla elokuvan oikeaan laitaan. Käyttäjä voi halutessaan keskeyttää elokuvan lukemisen ajaksi. Käyttäjä voi myös lähettää Biografian itselleen sähköpostiin.
- 4) Jaakko Lepistön haastattelu (myöhemmin tässä dokumentissa Jaakko): Jaakko kertoo toimineensa videokerhossa opettajana.
- 5) Jarno Haastattelu (myöhemmin tässä dokumentissa Jarno): Jarno kertoo tavanneensa Juhan molempien näytellessä Vaahteramäen Eemeli –näytelmässä.
Blu-ray: Kuvan vasempaan laitaan kuva kuvassa tyypillisesti avautuva teksti, johon latautuu verkon kautta Wikipedia –artikkeli Vaahteramäen Eemeli –näytelmästä.
- 6) Jaakko: Kertoo ajatuksia videokerhon avulla syntyneistä yhteyksistä.
- 7) Juha: Tarinaa videokerhon tekemästä Petetyt – elokuvasta.
Blu-ray: Mahdollisuus katsoa kooste tai traileri Petetyt –elokuvasta kuva

kuvassa toiminnolla. Käyttäjä voi myös lähettää linkin videoon omaan sähköpostiinsa myöhempää katselua varten.

- 8) Spiikki 2. Kerrotaan harrastuksen jatkumisesta videokerhon toiminnan hiipumisesta huolimatta. Kerrotaan tekniikasta. Kuvituskuvaksi katkelmia Petetyt –elokuvasta.

Blu-ray: Infoa Super VHS formaatista ja kameroista.

- 9) Jaakko: Kertoo hyvän tekniikan merkityksestä. Jaakko kertoo lisäksi Lothar ry:n perustamisesta.

- 10) Spiikki 3. Kerrotaan tekemättä jääneestä sotaelokuvasta, jonka Juha Lepistö kirjoitti.

Blu-ray: Mahdollisuus selata digitoitua käsikirjoitusta. Elokuva voidaan laittaa pauselle selailun ajaksi.

- 11) Juha: Kertoo kuulemastaan tositarinasta, jossa Tarvasjoelle olisi pudotettu desantti. Juha jatkaa tarinointia käsikirjoituksesta, jota hänen isänsä ja Ari Vilén opponoivat.

Blu-ray: Desanteista kertova Wikipedia – artikkeli verkon kautta luettavaksi.

- 12) Tuomas Tolvasen haastattelu (myöhemmin tässä dokumentissa Tuomas): Tuomas kertoo Juhan panoksesta elokuvaan.

- 13) Jaakko: Toteaa elokuvan aiheen olleen kiehtova. Hän kertoo myös elokuvan teossa mukana olleista henkilöistä.

- 14) Spiikki 4. Kerrotaan käsikirjoituksen valmistumisesta ja porukan kasamisesta.

Blu-ray: Mahdollisuus lukea katkelma käsikirjoituksesta kuva kuvassa toiminnon avulla.

- 15) Juha: Desantin rooliin ja muihin aikuisrooleihin oli vaikea löytää näyttelijöitä. Juha kertoo myös desantin rooliin löytyneestä Kyösti Ahokkaasta.

Blu-ray: Ahokkaan biografia.

- 16) Jaakko: Kertoo Ahokkaasta

- 17) Juha: Tarinointia muiden aikuisroolien miehittämistä.

- 18) Spiikki 5. Luetellaan näyttelijöitä ja kerrotaan puvustamisesta ja lavastamisesta.

Blu-ray: Kartta, jossa Veräjänkorvan museo.

- 19) Juha: Tarinaa Vilénin roolista.

- 20) Spiikki 6. Kerrotaan Arvoitus Taivaalta elokuvan kuvaamisesta

- 21) Juha: Kertoo siitä, että oli hyvä aloittaa kuvaukset pienellä porukalla.
- 22) Jarno: Metsäkohtauksissa näyttöleminen oli rankkaa ja haastavaa.
- 23) Spiikki 7. Kerrotaan kuvatessa tapahtuneesta takaiskusta.
Blu-ray: Infoa VHS-formaatista.
- 24) Juha: Tarinointia takaiskusta ja siitä mitä se aiheutti.
- 25) Spiikki 8. Kerrotaan ratkaisusta joka tehtiin editoinnin suhteen.
Blu-ray: Betacam –formaatin esittelyä tekstimuodossa.
- 26) Juha: Kuvattu materiaali vakuutti Jaakon. Juha jatkaa tarinointia ensi-illasta.
Blu-ray: Webissä oleva kooste ensi-illasta kuvatusta videomateriaalista kuva kuvassa toiminnolla johonkin reunaan. Mahdollisuus tauottaa pää-elokuva hetkeksi ja vaihtaa kooste isompaan ruutuun.
- 27) Spiikki 9. Kerrotaan tehdystä julisteista ja vhs-kopioista.
- 28) Juha: Elokuva ei päätenyt TV-levitykseen, vaikka se haaveena olikin.
 Juha jatkaa siitä, että elokuva on kuitenkin saanut katsojia. Lisäksi tarinointia siitä, että nykyisin on helpompi saada elokuvansa katsojien saataville.
- 29) Jarno: Kertoo että elokuva sai osakseen huomiota ja että sitä arvostettiin osin siitä syystä, että sen tekijät olivat nuoria.
- 30) Juha: Elokuva oli käyntikortti, jolla oli helppo vakuuttaa ihmiset lähtemään mukaan.
- 31) Spiikki 10. Kerrotaan idean syntymisestä uudelle elokuvalla.
- 32) Juha: Kertoo kuulemastaan tarinasta, joka inspiroi kirjoittamaan Sillanrakentajat.
- 33) Spiikki 11. Kerrotaan käsikirjoituksen valmistumisesta ja kuvausten aloittamisesta.
Blu-ray: Mahdollisuus selailla valokuvia kuva kuvassa ikkunassa.
- 34) Juha: Sillanrakentajat -elokuva kasvoi suureksi hankkeeksi. Tähän vaikutti Arvoitus Taivaalta –elokuvan onnistuminen.
- 35) Spiikki 12. Kerrotaan siitä, että lavasteet päädyttiin rakentamaan.
- 36) Jaakko: Kertoilee kämpän rakentamisesta.
- 37) Juha: Jatkaa edellisestä
- 38) Jaakko: Kertoo valon tuottamasta ongelmasta.
- 39) Spiikki 13. Kerrotaan Sillanrakentajien kuvauksista.

- 40) Juha: Kertoo kiireellisellä tahdilla tehdystä kuvaksista.
Blu-ray: Liikuteltava ja Zoomailtava valokuva kuvausaikataulusta. Elo-
kuvan voi tauottaa tämän ajaksi.
- 41) Jarno: Koska ei ollut paljoakaan siirtymiä, oli kuvausprosessi helpompi
kuin Arvoitusta kuvattaessa.
- 42) Juha: Tarinaa Siltatyömaa otosten kuvaamisesta.
- 43) Juha: Kertoilee näyttelijöiden etsimisestä.
- 44) Jaakko: Kertoo Kyösti Ahokkaasta ja Veikko Laaksosta.
- 45) Juha: Jatkaa tarinointia elokuvan näyttelijöistä.
- 46) Jarno: Jarno kertoilee näyttelijäkollegoistaan.
- 47) Juha: Kertoo Laakson nousevan esiin vallattomana hahmona.
Blu-ray: Veikko Laakson biografia
- 48) Spiikki 14. Kerrotaan tuotantoryhmästä.
- 49) Juha: Kertoo hyvästä jäljestä jota kuvattiin huolimatta kovasta työtah-
dista.
- 50) Spiikki 15. Kerrotaan, että tekijöiden mielestä elokuvassa on joitakin
asioita, jotka he voisivat muuttaa.
- 51) Jarno: Analysointia Sillanrakentajien kestosta
- 52) Juha: Kertoo että olisi pitänyt editoida 15 min lyhyemmäksi. Kertoilee
kalustosta.
Blu-ray: Jälleen tietoa Betacamista.
- 53) Juha: Kertoo elokuvan valmistumisesta ja Kyösti Ahokkaan kuolemasta.
- 54) Jaakko: Tarinaa Kyöstin rakkaudesta taiteeseen.
- 55) Jarno: Kertoo näyttelijän näkökulmasta työskentelystä Kyöstin kanssa
- 56) Juha: Kertoo elokuvan saaneen yleisöä ja hyvää palautetta
Blu-ray: Mahdollisuus selata lehtileikkeitä
- 57) Spiikki 16. Imussa elokuvan alustus
- 58) Juha: Imussa -elokuvan taustoitus.
- 59) Jarno: Kertoo oman roolinsa laajentumisesta.
- 60) Juha: Kertoo määrätietoisesta eteenpäin menemisestä ja näyttelijöistä.
Blu-ray: Tietoa näyttelijöistä.
- 61) Jarno: Kertoo auton hankkimisesta
- 62) Jaakko: Jatkaa edellisestä. Kertoo rakennetuista puomeista.
- 63) Jarno: Kertoo puomin kattokiinnityksistä.

64) Jaska: Kertoo ratkaisusta elokuvan äänittämisessä.

65) Juha: Kertoo lukuharjoituksista

66) Jarno: Jatkaa edellisestä

67) Juha: Kertoo porukan tutustumisesta toisiinsa.

68) Jaakko: Kertoo Jussi Etholénista

Blu-ray: Jussin Biografia

69) Juha: Kertoo, että suomalainen mies löytää itsensä helposti elokuvasta.

70) Jarno: Kertoo karavaanista.

71) Juha kertoo auton vetämisestä

Blu-ray: Mahdollisuus avata makin-of –materiaalia kuva kuvassa ikkunaan

72) Spiikki 17: Kerrotaan kuvausryhmästä

73) Juha: Kertoo elokuvan teon olleen hieno reissu ja tekoprosessin olleen määrätietoinen.

74) Juha: Kertoo cameoroolistaan ja Mikko Hakolasta

Blu-ray: Hakolan biografia

75) Juha: Alkaa kertomaan auton upottamisesta.

76) Jaska: Jatkaa edellisestä.

77) Jarno: Autosta poistettiin nesteet.

78) Juha: Upotuspaikan kuvailua

Blu-ray: Kartta paikasta

79) Jaska: Kertoo kokemuksen puutteesta auton upottamisessa. Kertoo kolmesta betacamista

Blu-ray: Jälleen tietoa betacamista

80) Jarno: Kertoo harhakäsityksestä auton uppoamisen suhteen

81) Juha: Kertaa tapahtumien kulkua

82) Jaska: Kertaa tapahtumien kulkua

83) Jarno: Kertaa tapahtumien kulkua

84) Juha: Alkaa kertomaan auton nosto-operaatiosta.

85) Jaakko: Kertaa tapahtumien kulkua

86) Jarno: Kertoo hinausautoyrittäjästä.

87) Juha: Kertoo katsojien saavuttamisesta ja siitä, että elokuva on kestänyt aikaa.

- 88) Juha kertoo FTK:n musiikkivideosta
Blu-ray: Infoa bändistä. Mahdollinen verkossa oleva bändiläisten haastattelu.
- 89) Jaska: Kertoo videon kuvauksista.
- 90) Juha: Imussa elokuvalle näkyvyyttä musavideon kautta.
- 91) Tuomas: Kertoo musiikkivideon teon olleen hyvää vaihtelua.
- 92) Juha: Kertoo uuden lehden kääntymisestä.
Blu-ray: Infoa analogisen ja digitaalisen tekniikan eroista
- 93) Spiikki 18. Kerrotaan Riipuksen mukanaan tuomista muutoksista
- 94) Tuomas: Kertoo halustaan tehdä jotain omaa.
- 95) Spiikki 19. Kerrotaan riipuksen idean syntymisestä.
- 96) Tuomas: Kertoo mieleensä tulleesta konseptista
- 97) Spiikki 20. Kerrotaan käsikirjoituksesta ja kuvakäsikirjoituksesta.
Blu-ray: Selattava kuva käsikirjoitus
- 98) Tuomas: Kertoo käyneensä ottamassa valokuvia kuvauspaikoista.
Blu-ray: Nämä kuvat kuvagalleriaksi kuva kuvassa toiminnolla esitettäväksi
- 99) Juha: Riipus kuvattiin nopeasti, mutta Tuomas teki todella paljon töitä sen eteen.
- 100) Tuomas: Ohjaajan rooli oli haastava kokemuksen puutteesta johtuen
- 101) Juha: Projekti henkilöityy Tuomakseen
- 102) Jaska: Tarinointia kuvauksista
- 103) Juha: Kerrontaa kuvausryhmästä.
- 104) Spiikki 21. Kerrotaan siitä, että Tuomas editoi itse elokuvansa
- 105) Tuomas: Kovalevy hajosi ja piti tehdä alusta
- 106) Juha kertoo elokuvan valmistumisesta ja digitaalisen elokuvan festareista
Blu-Ray: Tietoa festareista
- 107) Spiikki 22. Kerrotaan Tuomaksen seuraavasta ohjaustyöstä, Insomniumin musavideosta
Blu-ray: Wikipediatietoa Insomniumista. Mahdollisesti verkossa oleva Insomniumin jäsenten haastattelu.
- 108) Tuomas: Tunsin Villen yhtyeestä.

- 109) Spiikki: Kerrotaan Juhan siirtyvän ohjaajan paikalle
- 110) Juha: Päätettiin Jarnon kanssa aktivoitua, tiukka aikataulu, käsikirjoitus, pieni porukka, pieni budjetti
- 111) Jaakko: Juhalla ilmiömäinen kyky jaksottaa kuvaukset oikein.
- 112) Juha kertoo raskaista kuvauksista
- 113) Jarno: Komppaa Juhaa
- 114) Juha: Kuvattiin vallitsevalla valolla
- 115) Juha kertoo elokuvan näkyvyydestä.
- 116) Jaakko: Maskulalta todella hyvä palaute
- 117) Juha: Elokuvaan tuli musiikkia jälkeenpäin.
Blu-ray: Mahdollista kuunnella musiikkia. Videoon pause
- 118) Juha: Yhteenveto menneistä vuosista
- 119) Juha: Näen elokuvan yhtenä kuvana.



TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Toimeksiantajan lausunto opinnäytetyöstä

Toimeksiantaja	Lounais-Suomen Taiteenharrastajat Lothar ry
Yhteyshenkilön nimi ja asema	Juha Lepistö, sihteeri
Opiskelijan nimi	Antti Sahla
Opinnäytetyön nimi	"Pieniä elokuvia, isoja askeleita" (selvitys BD:n käytöstä ja dokumenttielokuva)

1. Opinnäytetyön arvioiminen

Toimeksiantajan edustajana arvioin opinnäytetyön teettäjän kannalta seuraavasti

	Tyydyttävä	Hyvä	Kiitettävä
Tavoitteen saavuttaminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
Hyödynnettävyys toimeksiantajalle	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
Osaaminen ja johtopäätökset	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
Tekijän aktiivisuus	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

Muita huomioita

Dokumenttielokuva on tarkoitettu lisämateriaaliksi DVD-julkaisuun, jolle on kootaan kaikki Lothar ry:n vuosina 1998-2003 tuottamat lyhytelokuvat. Dokumentti sopii tarkoitukseen erinomaisesti. Elokuvia tehtäessä taustamateriaalia ei suunnitelmallisesti kerätty. Sahla on nyt koonnut materiaalia aktiivisesti useilta eri harrastajilta sekä digitoinut ja arkistoinut kaiken materiaalin. Näiden tueksi Sahla haastatteli videolle yhdistyksen ydinryhmää. Materiaalista editoitu dokumentti on hyvin perusteellinen ja informatiivinen. Blu-ray -formaatin tuomasta lisäarvosta tehty selvitys on hyödyllinen yhdistyksen toiminnan jatkoa suunniteltaessa.

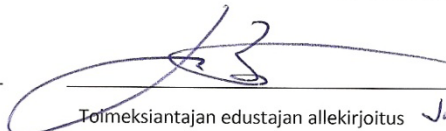
2. Opinnäytetyön tarkistaminen luottamuksellisten tietojen osalta

Opinnäytetyöraporttiin mahdollisesti sisältyvät toimeksiantajan määrittelemät liike- tai ammattisalaisuudet, jotka on poistettava ennen työn julkaisemista (sivunumero, kappale, virke, lause, sana):

Opinnäytetyö ei sisällä luottamuksellisia tietoja.

8. 11. 2011

Päiväys


Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus Juha Lepistö

Kiitämme arvioinnistanne. Sitä käytetään apuna työn lopullisen arvosanan määrittelyssä. Arvointinne on tärkeää sekä opinnäytetyön tehneelle opiskelijalle että Turun ammattikorkeakoululle opinnäytetyö-käytännön kehittämiseksi.